

Leto XXXI.

Številka 2.

SLOVENSKI PRAVNIK.

Izdaja društvo „Pravnik“ v Ljubljani.

Odgovorni urednik:

DR. DANILO MAJARON.

V LJUBLJANI.

Natisnila „Narodna Tiskarna“.

1915.

VSEBINA.

1. P.: Vladni načrt tarife za nagrado konkurznih in poravnalnih upravnikov	33
2. Iz pravosodne prakse. A. Civilno pravo.	
Spor o lastnini na pokopališču in mrtvašnici med župno cerkvijo in politično občino. (Konec.) . . .	39
B. Kazensko pravo.	
Predstava igré na shodu, omejenem na povabljene goste, katero je prepovedalo oblastvo, izvršujoče gledališko oceno, ne utemeljuje odgovornosti po shodnem pravu, in se kaznujejo protizakonita dejanja, storjena na takih shodih, po občnih določilih kazenskega zakonika	49
3. Iz upravne prakse.	
Kranjski lovski zakon in takozvane pridržane lovske pravice	50
4. XXVIII. redna glavna skupščina društva „Pravnika“ . . .	54
5. Književna poročila	61
6. Razne vesti	63

Slovenski Pravniki.

Leto XXXI.

V Ljubljani, 15. februarja 1915.

Št. 2.

Vladni načrt tarife za nagrado konkurznih in poravnalnih upravnikov.

Z novim letom je po cesarski naredbi z dne 10. decembra 1914 št. 337 d. z. zadobil veljavo nov konkurzni red, ki je stopil na mesto zastarelega konkurznega reda iz leta 1868.

V koliko se bodo želje, katere ima trgovstvo, da se reši vsako konkurzno postopanje čimpreje in najbolj ugodno za upnike, z novim konkurznim redom izpolnile, pokaže prihodnost.

Zakonodajstvo je bilo mnenja, da so največje hibe starega konkurznega reda te, da je bilo do sedaj vsako konkurzno postopanje počasno in da so bili z vsakim konkurzom združeni neprimerni stroški. Radi tega je novi konkurzni red dal upravniku mase mnogo večjo samostojnost pri upravi, omejil ingerenco upniškega odbora, nasprotno pa razširil delokrog konkurznega komisarja ter uveljavil določbe, po katerih naj se v bodoče določajo stroški uprave.

Odgovornost upravnika mase je pa po novem konkurznem redu veliko večja, kakor je bila doslej. Po določbi § 81 novega konkurznega reda mora upravnik uporabljati skrbnost, kakor jo zahteva predmet njegovega poslovanja ter se v ti določbi izrecno citira § 1299 o. d. z. Za svoje poslovanje je upravnik mase odgovoren vsem udeležencem, torej ne samo vsemu upništvu, ampak vsakemu posameznemu upniku, kakor tudi kridatarju. — Iz tega je razvidno, da nalaga že sama ta določba upravniku veliko večjo odgovornost, kakor je bilo to doslej, in da bode upravnik mase večkrat prisiljen zagovarjati svoje poslovanje nasproti raznim upnikom, ki ne bodo zadovoljni z rezultatom konkurza, kakor tudi nasproti kridatarju, kateri bode često pač lahko tiral upravnika v pravde, ne da bi pri tem riskiral niti pravnih stroškov.

Vprašanje je, če bode ta določba novega konkurznega reda ugodno vplivala na upravo.

Toda danes se nečemo pečati z dolžnostmi, katere ima po novem konkurznem redu upravnik mase, marveč le z določbami, ki govore o njegovi nagradi.

V tem pogledu določa novi konkurzni red v §-u 125, da mora upravnik mase predložiti ob koncu svojega poslovanja konkurznemu komisarju svoje zahteve o povrnitvi gotovih izdatkov in o svoji nagradi. O tem odločuje konkurzni komisar, ko je zaslišal upniški odbor, ter se odločba vroči upravniku, kridatarju in vsem članom upniškega odbora. Vsakteri izmed navedenih ima pravico do rekurza na konkurzno sodišče, katero odločuje končno.

Novi konkurzni red prepoveduje vsakteri dogovor upravnika s kridatarjem ali z upniki o višini gotovih izdatkov, kakor tudi o nagradi za njegovo poslovanje.

Novi konkurzni red pa v nadaljnjem paragrafu še določuje, da se sme izdati z naredbo tarifa z določenimi nastavki za skupno upravnikovo plačilo. Pri sestavi te tarife naj bi se oziralo na vrednost mase, na uspeh, ki ga je dosegel upravnik za konkurzne upnike, in v katerem stanju postopanja se uprava konča.

Nadalje določa konkurzni red, da se sme od tarifnih postavk odstopiti le, ako je bilo poslovanje združeno z izrednim naporom, ako je bilo poslovanje izrednega obsega, ali ako je imelo poseben uspeh.

Justično ministrstvo je izdelalo prednačrt take naredbe, s katero naj bi se izdala tarifa za nagrado konkurznih in poravnalnih upravnikov. Le-ta prednačrt pa nikakor ne odgovarja niti interesom upništva, najmanj pa interesom odvetništva in navedenih upravnikov.

Nagrada upravnikov naj bi se po vladnem načrtu odmerila pavšalno po odstotkih. Ti naj bi se preračunali v slučaju, da se konkurz konča z razdelitvijo (§ 139 k. r.) ali s prisilno poravnavo (§ 157 k. r.) od svote, ki preostane za pokritje stroškov konkurznega postopanja (§ 46 št. I. k. r.) in za plačilo konkurznih terjatev (§ 50—53 k. r.); v slučaju pa, da se konkurz konča, ker je samo 1 konkurzni upnik, ali s privoljenjem upnikov (§ 166 ods. I in 167 k. r.), je preračunati odstotke od prodajne vrednosti.

Odstotki naj bi znašali do zneska 5000 K v slučaju § 139 k. r. 12%, v slučaju § 157 k. r. 9%, v drugih dveh slučajih pa

6% ter bi se potem nagrada zvišala pri večjih svotah in sicer od 5000 K do 10.000 K na 10% oziroma 7.5% in 5%, od 10.000 K do 20.000 K na 8% oziroma 6% in 4%, od zneska 20.000 K do 50.000 K na 6%, oziroma 4.5% in 3%, od zneska 50.000 K do 100.000 K na 4%, 3% in 2%, od zneska 100.000 K do 500.000 K na 3% oziroma 2.25% in 1.5%, nad 500.000 K po 2% oziroma 1.5% in 1%. Odstotki naj bi se preračunali stopoma.

Že določba sama, naj bi znašala nagrada upravnika manj, ako se konkurz konča po § 157 k. r., kakor če se konča po § 139 k. r., gotovo ni v interesu upništva. Nasprotno zahtevajo upravičeni interesi upništva, da je nagrada konkurznega upravnika ravno toliko, če se konkurz konča s prisilno poravnavo, kakor v slučaju, če se konča z razdelitvijo. Le v tem slučaju bode skušal upravnik delati na to, da konča konkurz s poravnavo, kar je gotovo na korist kridatarja in večinoma tudi vsega upništva.

Uvideti se pa mora tudi takoj, da so določbe načrta nove tarife same s seboj v protislovju in nekonsekventne.

Po § 1 načrta naj se nagrada preračuna v slučaju § 139 in 157 k. r. od svote, ki ostane za pokritje stroškov konkurznega postopanja in konkurznih upnikov, v slučaju § 166 odst. 1 in § 167 k. r. pa po prodajni vrednosti. Nikakor ni razumeti, zakaj naj bi se preračunavala upravniku nagrada od različnih svot, ter bi taka razlika bila sila krivična. — Posebno pri velikih konkurzih, pri katerih je razreševati najzamotanejša pravna vprašanja, zlasti pri velikih trgovskih konkurzih, pri konkurzih trgovskih družb, delniških družb itd., pri katerih skupna masa često dosega velike svote, se prav rado dogaja, da preostane za pokritje stroškov konkurznega postopanja in konkurznih terjatev samo mala svota, ker so večinoma kridatarjevi premoženjski predmeti obremenjeni s hipotekarnimi in zastavnimi terjatvami. Ti predmeti tvorijo posebno maso ter se morejo porabiti samo za plačilo zastavnih upnikov. Uprava posebnih mas bode pa najtežja naloga upravnikov. In vendar naj bi upravnik po vladnem načrtu za to svoje poslovanje ne dobil nobene nagrade. — Sicer določa § 4 načrta, da se sme za vnovčevanje in razdelitev posebnih mas upravniku priznati posebna nagrada, katera mora biti pa najmanj polovico manjša, kakor preje navedena pavšalna

nagrada za upravo konkurzne mase. Vendar je samo fakultativno določeno, da se sme upravniku za to njegovo poslovanje priznati posebna nagrada. Tudi se ne more razumeti, zakaj naj bi bila ta nagrada za polovico nižja, kakor pa ona za upravo in razdelitev konkurzne mase. Opozarjati moramo, da je pri velikih konkurzih industrijskih podjetij uprava, vnovčenje in razdelitev takih posebnih mas silno važno, odgovorno in zamudno poslovanje. Upravnik naj bi pa za to svoje delo dobil malenkostno odškodnino!

Iz tega je razvidno, da se mora upravniku nagrada, če se že misli, da se mora določiti po posebni tarifi in po odstotkih, vsekako preračunati po cenilni ali prodajni vrednosti skupne mase, v katero se mora vračunati tudi vrednost vseh posebnih mas.

Opravičeno bi pa bilo tudi, da se upravniku za upravo teh posebnih mas prizna še posebna nagrada v isti višini, kakor se določuje za upravo cele mase.

Načrt tarife določuje, naj bi se upravniku nagrada povišala za toliko odstotkov, za kolikor dobe pri razdelitvi upniki 3. razreda nad 25% svojih terjatev. Po tem načrtu naj bi se nagrada tudi povišala za polovico pod pogoji, kakor jih ima v mislih § 126 odst. 2 k. r., ako ne odgovarja povišanje po preje navedeni določbi njegovemu uspehu. Konkurzni red sam že v navedeni določbi izrecno pravi, naj se upravniku nagrada poviša, ako je poslovanje združeno s posebnim trudom, ako je izrednega obsega ali ima poseben uspeh. Vsled tega je popolnoma nepotrebno, da nova tarifa zopet za tak slučaj določuje posebno tarifo in je torej nameravana tarifa celo v protislovju z zakonitim konkurznim redom.

Po nameravani tarifi naj bi upravnik mase dobil poleg pavšalne nagrade tudi še stroške naknadno oglašanih terjatev, nadalje sodno odmerjene pravnice in izvršilne stroške v zadevah, ki jih vodi kot upravnik mase in kolikor jih od nasprotnikov v resnici izterja, sicer sme pa zahtevati povračilo gotovih izdatkov, posebno kolekov, pristojbin, voznin, poštnin itd., ne pa povračila pisnin in pisarniških stroškov. — Tudi ta določba § 3 načrta nove tarife je popolnoma nesprejemljiva in neutemeljena ter nikakor ni na korist upnikov.

V mislih imamo pred vsem izpodbojne pravde. Noben upravnik mase se ne bode spustil v količkaj dvomljive izpodbojne pravde, če ne bode imel gotovosti, da more izterjati pravnne in izvršilne stroške od nasprotnika, ako obveljajo določbe tarifnega načrta. Vendar so pa izpodbojne pravde velike važnosti ravno za konkurzne upnike, ker se ž njimi često dobe za konkurzno maso visoke vrednote. Upravniki mase naj bi po vladnem načrtu dobili za to svoje poslovanje edino-le tedaj odškodnino, ako bodo stroške mogli izterjati od nasprotnikov. Kateri upravnik mase naj izvojuje mnogokrat dvomljive izpodbojne pravde, s katerimi more pridobiti za konkurzno maso velike svote, ako nima gotovosti, da bode dobil tudi plačilo za to svoje delo, kajti s pavšalno nagrado, ki jo dobi za celo upravo mase, gotovo nikakor ni upravnik tudi še za te posle odškodovan?

Pomisliti je treba tudi, da bi moral upravnik mase, ako obvelja vladni načrt, izterjati kridatarjeve terjatve popolnoma na svoj riziko. Upravnik mase tudi ne bi imel pravice zahtevati povračila stroškov svojega substituta, marveč bi moral te stroške trpeti iz svojega, oziroma bi šli na račun pavšalne nagrade in to celo v slučajih, da se mora pravda voditi izven bivališča upravnika.

Recimo, da konkurzni upravnik izpodbija zastavno pravico upnika in teče pravda izven njegovega bivališča. Upravnik mase zmaga v pravdi in se meritornemu zahtevku ugotovi, vendar pa ne more izterjati od nasprotnika, ki nima nobenega premoženja, pravnih in izvršilnih stroškov. Kljub temu naj bi pa upravnik mase imel pravico zahtevati samo povračilo gotovih izdatkov in naj bi moral intervenirati pri razpravah samo proti povračilu voznine in kolekov, ali pa plačati substitucijske stroške iz svojega.

Ako izpodbojne pravde ne prične, je odgovoren vsakemu posameznemu upniku, kakor tudi kridatarju po določilu § 80 k. r. — Za vse to svoje delo dobi pa edinole pavšalno nagrado, kakor jo določa vladni načrt, in ta znaša pri konkurzi, pri katerih preostane za konkurzne upnike razpoložljive mase samo 5000 K, celih 600 K in naj si znaša skupna masa, všteti posebne, več milijonov.

Iz tega se razvidi, da vladni načrt nikakor ne odgovarja niti pravičnosti, niti interesom konkurznih upnikov, marveč se

mora zahtevati, da se v vladni načrt sprejme določba, po kateri ima upravnik mase vsekako dobiti povračilo pravnih in izvršilnih stroškov za pravne zadeve, katere vodi v svoji lastnosti kot konkurzni upravnik, ne oziraje se na to, ali more izterjati stroške od nasprotnika.

Navedena določba vladnega načrta spravi lahko vsakega konkurznega upravnika tudi v velike zagate. — V izpodbojni pravdi hoče nasprotnik priznati tožbeni zahtevek, toda samo proti temu, da se pravdni stroški pobotajo. Konkurzni upravnik je v neprijetnem položaju, da mora tirati pravdo do konca samo radi stroškov, ker sicer ne dobi za svoje delo nobenega povračila.

Še bolj neopravičena je določba § 7 vladnega načrta, po kateri so stroški pravnega zastopstva vračunjeni v pavšalno nagrado konkurznega upravnika, če le-ta ni odvetnik ali notar.

Že sedaj se v raznih konkurznih zadevah imenujejo upravniki, ki niso odvetniki ali notarji. Taki upravniki bi pa morali voditi vse pravde popolnoma na svojo odgovornost in na svojo nevarnost in sicer celo v slučajih, v katerih so po zakonitih določbah prisiljeni, svoje zastopstvo poveriti odvetniku. Menimo, da bi se težko našel konkurzni upravnik, ki bi hotel to nevarnost prevzeti. — Iz tega je razvidno, da je ta določba ne samo naperjena proti odvetniškemu stanu, marveč je tudi očitno v škodo vseh konkurznih upnikov. — Zahtevati se mora nasprotno, da se sprejme v tarifo določba, da ima konkurzni upravnik pravico zahtevati povračilo zastopniških stroškov, ako sam ni odvetnik ali notar, in da se ti stroški ne smejo vračunati v pristoječo mu pavšalno nagrado.

Vladni načrt določuje v § 6 nadalje, da se pavšalna nagrada konkurznega upravnika zmanjša za 10 oziroma 20 %, ako je upravnik odvetnik v bivališču, za katero velja odvetniška tarifa II. ali III. razreda in to tudi v slučaju, če upravnik mase ni odvetnik ali notar.

Tudi ta določba je popolnoma neopravičena, kajti upravnikovo poslovanje ostane isto, ali prebiva v kraju, za katerega velja odvetniška tarifa I. razreda, ali v kraju, v katerem veljajo določbe odvetniške tarife II. in III. razreda. Ta določba bi bila pa tem neopravičenejša tedaj, če je upravnik mase odvetnik ali notar, ker so režijski stroški odvetniških in notarskih pisaren

sedaj skoro povsod isti in so celo v nekaterih krajih, za katere veljajo sedaj določbe odvetniške tarife II. in III. razreda višji, kakor v onih, za katere velja tarifa I. razreda. Pomisliti je še posebno, da po veljavnem konkurznem redu odvetnik in notar niti ne moreta odkloniti konkurznega upravnništva, razun iz tehtnih razlogov in to celo tedaj, ako bi odvetnik in notar vsled uprave imela občutno škodo.

Konečno določuje vladni načrt, naj dobiva poravnalni upravnik polovico pavšalne nagrade, ki pristojna konkurznemu upravniku v slučaju, da se konkurz konča s prisilno poravnavo. Tudi poslovanje poravnalnega upravnika je docela isto, kakor konkurznega upravnika in ni nobenega razloga, zakaj naj bi njegova nagrada znašala manj, kakor ona konkurznega upravnika.

O vladnem načrtu za nagrado konkurznih in poravnalnih upravnikov se bode v kratkem izjavila stalna delegacija avstrijskih odvetnikov in upamo, da se bode odločno uprla, da bi vladni načrt dobil zakonito veljavo.

P.

Iz pravosodne prakse.

A. Civilno pravo.

Spor o lastnini na pokopališču in mrtvašnici med župno cerkvijo in politično občino.

(Konec.)

Prizivu tožene občine je c. kr. okrožno sodišče v Celju s sodbo od 31. julija 1912 o. št. Bc 44/12 ugodilo in tožbeno zahtevo zavrnilo temeljem ponovljenega dokaza z listinami.

Razlogi.

Prvi sodnik je na podlagi listin, zlasti političnega akta D 10543/92 in izpovedb prič smatral za dokazano, da se je od naprave pokopališča in mrtvašnice t. j. od leta 1845. naprej tožnica vedno smatrala kot lastnica pokopališča in mrtvašnice.

Izpodbijana sodba navaja, da opira tožnica svoj tožbeni zahtevek na naslov priposestovanja in naslov nakupa, in povdarja,

da je sporno pokopališče konfesijonalno, da tedaj že zaradi tega zadostuje 40letno pokopavanje mrličev po katoliškem obredu od strani cerkve za priposestovanje.

Sicer je tožnica po svojih župnikih na spornem pokopališču izvrševala tudi druga posestna dejanja, odkazovala grobišča, pobirala za izredne grobove posebne grobnine, kosila travo, obrezavala živo mejo, in je imela glasom dopisa župnika K. na okrajno glavarstvo v Brežicah in glasom cerkvenih inventarjev, v katerih ste navedeni pokopališče in mrtvašnica med cerkvenim premoženjem, tudi za priposestovanje potrebni »animus possidendi«, oziroma »dominii«.

Prvi sodnik smatra torej priposestovanje od strani tožnice za dovršeno ter pride do zaključka, da je bila vpisana tožena občina leta 1882. ob napravi nove zemljiške knjige neupravičeno ali pomotoma v zemljiško knjigo kot lastnica spornih parcel, in da je takratni župnik Martin Kr. o tej pomoti izvedel šele l. 1889.; da se občina poprej sploh ni brigala za pokopališče, ter je šele od časa, ko je prišel sedanji župnik Anton D. v Polje (1904), začela izvrševati razna posestna dejanja na pokopališču, torej ob času, ko je bila tožnica že zdavnej priposestovala lastninsko pravico.

Glede nakupa sveta za pokopališče omenja prvi sodnik, da manjka sicer pravega dokaza, da je tožnica sama kupila dotični prostor, da je pa z ozirom na poročilo župnika K. zelo verjetno, da je to storila.

Temu nasproti je prizivno sodišče po delni ponovitvi dokazovanja ugotovilo iz dopisov okrajne oblasti v Podsredi z dne 7. aprila 1841, ki velevali, naj se lokalne komisije udeležijo iz vsake cerkvene (farne) občine po trije odposlanci, in z dne 1. junija 1845, ki trdi, da ste se občini izrekli za dotični prostor, in ste se farni občini izjavili, da ste pripravljeni trpeti stroške za prostor in ograjo, — da v teh dopisih rabljeni izraz »Pfarrgemeinden« nima pomena cerkvene (farne) občine, marveč pomeni politični občini Sedlarjevo in Lastnič (»eingepfarrte Gemeinden«), ki tvorite skupaj župnijo in cerkveno občino Polje.

Ako bi bilo drugače, bi raba množine »Gemeinden, Pfarrgemeinden« bila nelogična in nerazumljiva.

Po dopisu z dne 1. junija 1845 ste se občini Sedlarjevo in Lastnič izjavili, da plačate stroške novega pokopališča. Smatrati

je torej za dokazano, da ste politični občini Sedlarjevo in Lastnič kot taki kupili prostor za pokopališče in da ste postavili tudi mrtvašnico. Za to govore tudi izpovedbe: priče Janeza Vr., ki je izvedel od svojega očeta in takratnega odbornika občine Lastnič, da je občina Sedlarjevo kupila prostor za pokopališče ter skupno z občino Lastnič trpela do polovice stroške za živo mejo; — priče Franca G., kateremu je oče, v letih 1852. do 1864. župan v Sedlarjevem, pravil, da je občina Sedlarjevo dala napraviti živo mejo okoli pokopališča in mrtvašnice, da je pa morala občina Lastnič prispevati; — in končno priče Janeza A., ki je enako izvedel od starih ljudi, da ste občini Sedlarjevo in Lastnič kupili od treh posestnikov prostor za pokopališče.

Dopis župnika K., ki res omenja samo cerkveno občino Polje (»Pfarrgemeinde«), sam na sebi nikakor ne more ovreči zgorajšnje ugotovitve, ker ni izključeno, da se je imenovani župnik netočno izrazil, zlasti, ker ste obe občini dejansko prispevali k stroškom za mrtvašnico.

Ako pa je dognano, da ste občini Sedlarjevo in Lastnič kupili prostor za pokopališče ter postavili mrtvašnico, se ne more več trditi, da je tožena občina prišla neupravičeno ali pomotoma kot lastnica v zemljiško knjigo. Vprašanje, ali ima občina Lastnič do spornih parcel solastninsko pravico, je odvisno od notranjega razmerja med obema občinama in tukaj ne pride v poštev; gotovo pa tožnica ni upravičena trditi, da je občina Sedlarjevo na njeno škodo vknjižena kot lastnica.

Če izvaja prvo sodišče iz pisma župnika Kr. na okrajno glavarstvo v Brežicah z dne 14. decembra 1889, da je imenovani župnik izvedel še le takrat, da je tožena občina vknjižena kot lastnica, tudi tej ugotovitvi ni mogoče pritrditi, kajti po izpovedbi priče Cecilije A. je dognano, da je takratni župan v Sedlarjevem Franc D. vprašal leta 1882. župnika Kr., na koga naj da vknjižiti pokopališče, in da je župnik rekel, da ne ve; dalje po priči Martinu H., da je prišedši iz Kozjega župnika obvestil, da se je pokopališče vpisalo kot last občine Sedlarjevo, nakar je župnik odgovoril, da mu je to vse eno, da ima le on košnjo, za katero mora vzdrževati živo mejo.

Župnik Kr. je torej očitno pozabil na pogodbo iz leta 1882., če trdi dne 14. decembra 1889, da je šele tedaj izvedel

o zemljiškoknjižnem stanju spornih parcel, kar je verjetno pri njegovi že od prvega sodnika omenjeni visoki starosti.

Treba je še razmotravati vprašanje, ali je tožnica priposestovala sporni parceli, kar smatra prvo sodišče za dokazano. Prvi sodnik je prišel očitvidno vsled sodno znanega dejstva, da žive v občinah Lastnič in Sedlarjevo sami katoličani, do zaključka, da je sporno pokopališče konfesijonalno, akoravno ni bil poklican za rešitev tega spornega vprašanja, ki spada pred politična oblastva. Na podlagi te ugotovitve meni prvi sodnik, da zadostuje za priposestovanje lastnine že nesporno več kot 40letno pokopavanje mrličev po katoliškem obredu. Temu mnenju prizivno sodišče ne more pritrditi; kajti nesporno je, da je pokopališče določeno za pokopavanje mrličev iz občin Sedlarjevo in Lastnič, in samo ob sebi je umevno, da se ti kot katoličani pokopavajo po katoliškem obredu. Župniki iz Polja so izvrševali le del svoje cerkvene funkcije, ako so mrliche pokopavali; za posestno dejanje se pa to pokopavanje ne more priznati.

Dalje se sklicuje prvi sodnik v dokaz dovršenega tožničnega priposestovanja na pričevanje priče Cecilije A., glasom katerega je imel župnik Kr. za Antonom Eb., torej od leta 1876. naprej košnjo in je strigel živo mejo, ter na pričevanja Neže C., Ane Č., Jakoba K., Franca J., in Martina P., glasom katerih je župnik odkazoval grobišča in pobiral za posebna (lepše izbrana) grobišča grobnino. Kar se tiče teh grobnih pristojbin, so se pobirale šele od leta 1890. naprej in to dejstvo samo po sebi ne zadostuje za priposestovanje že zaradi prekratke dobe. Sicer pa prvi sodnik ni upošteval, da Cecilija A. ni le potrdila, da je župnik K. imel košnjo na pokopališču, marveč soglasno s pričami Martinom H., Martinom B., Jurjem T., Antonom K. tudi, da jo je imel zato, ker je vzdrževal živo mejo, dokler tožena občina leta 1904. ni prodala košnje na pokopališču Martinu R., od katerega jo je župnik Kr. kupil za 4 K. Dalje prvi sodnik ni upošteval, da tudi učitelj Anton Eb., ni dobil košnje odkazane od župnika, temveč od občinskih odborov Sedlarjevo in Lastnič, ki sta mu tudi v letih 1864. in 1865. naročila, da je v živo mejo, katero je moral vzdrževati za košnjo, nasadil sadno drevje. Na dejstvu, da ste občini razpolagali s košnjo na pokopališču, ne župnik, prav nič ne spremeni to, da je bila košnja po izpovedbi

priče Eb. tudi delna odškodnina za opravljanje organistove službe.

Kolikor so košnjo izvrševali župniki, to torej kot izvrševanje priposestovalne posesti ne more priti v poštev, ker so jo župniki imeli proti odplačilu, t. j. oskrbovanju in vzdrževanju žive meje.

Kar se pa tiče odkazovanja grobišč, smatrati je na podlagi že na prvi stopnji izvršenih dokazov za dognano, da so res župniki odkazovali redno brez posredovanja občine grobove, toda to ne zadostuje za ugotovitev, da so izvrševali cerkveno lastninsko pravico, kajti to vršilo se je po starem običaju in brez priposestovalnega namena. To izhaja že iz tega, da je župnik Sr. po izpovedbi priče Ferdinanda Gl., ko ga je ta prosil za grobišče poleg mrtvašnice, napotil pričo k županu občine Sedlarjevo, ki je to dovoljenje tudi dal, in dalje, da je ravno isti priči, ko je hotel vzdati v mrtvašnico spominsko ploščo za nekega Franca St., župnik Martin Kr. izjavil, da priča lahko to stori, kjer hoče, da to ni njegova stvar, temveč županova, ki je res priči tudi dovolil vzdanje plošče.

Ako se dalje prvi sodnik sklicuje v dokaz, da je tožnica imela animus dominii, na večkrat omenjeno pismo župnika Kr. z dne 14. decembra 1889 in na zapisnik z dne 24. julija 1892, ki ga imenuje »posadno pismo«, izhaja iz prvega dejansko le, da je župnik Kr. imel »animus dominii« pač takrat, ko je pisal dopis okrajnemu glavarstvu, ne pa tudi, da ga je imel ves čas svojega župnikovanja. Sklep z dne 24. julija 1892 se pa mora razlagati v celoti ter ne more biti dopustno, da bi se iz njega upošteval samo odstavek, v katerem pravi občinski odbor tožene občine, da se da cerkev lahko prepisati kot lastnica pokopališča, kajti obenem je občinski odbor tudi sklenil, da mora cerkveno predstojništvo v tem slučaju povrniti občini vse izdatke, katere je imela do sedaj za pokopališče, torej ji pokopališče tako rekoč odkupiti.

Vsled tega niti politična, niti cerkvena oblast glasom spisov 10543/12 ni smatrala sklepa, ki je brez odobrenja okrajnega zastopa sploh neveljaven, za privoljenje v župnikovo zahtevo, da se prepiše tožnica kot lastnica, marveč naravnost za odklonitev ter je vsled predloga župnika Kr. sklenila, opustiti pooblaščenje finančne prokurate, da ta nastopi v imenu župne cerkve v

Polju pravdno pot proti občini, kar jasno kaže, da se je župnik udal, tedaj zopet opustil svoj v dopisu z dne 14. decembra 1889 izraženi »animus dominii«.

V cerkvenih inventarjih sta res pokopališče in mrtvašnica navedena med cerkvenim premoženjem, toda ti inventarji so enostranski akti, iz katerih tožnica ni mogla pridobiti nobenih pravic; inventar iz leta 1904. je res takratni župan Kl. sopodpisal ter nanj pritisnil občinski pečat, toda on je sam kot priča izpovedal, — ne glede na to, da sam ni bil upravičen oddati izjave glede lastnine na spornih parcelah — da se pri inventuri o pokopališču in mrtvašnici niti govorilo ni, in res se dotični zapisnik sklicuje le na prejšnje inventarje brez zadevnega naštevanja.

Če se nasprotno upošteva, da je občina Sedlarjevo s pripomočjo občine Lastnič po soglasnih izpovedbah navedenih prič sama oskrbovala vsa popravila na pokopališču in v mrtvašnici, — izvzet je znabiti le steber pri vratih, za katerega je prosil župnik Kr. raz leco, — in sicer, kakor sledi iz pričevanja Janeza A., Martina H. in Alojza Vr. ne morda konkurenčnim potom, temveč iz občinske blagajne, potem v zvezi s prejšnjimi ugotovitvami ni več dvomiti, da je ostala ves čas sama v posesti spornih parcel, da torej o priposestovanju po tožnici ne more biti govora (§§ 1460 obč. drž. zak.).

Cerkveni računi iz let 1852. do 1856. sicer izkazujejo izdatke za obrezovanje pokopališke žive meje, pa to za vprašanje o priposestovanju ne pride v poštev, z ozirom na ugotovitev, da sta vsaj od leta 1863. dalje to živo mejo obrezovala učitelj Anton Eb. in za njim župnik Martin Kr. v imenu občine in zanjo.

Vrhovno sodišče je reviziji tožnice z odločbo z dne 22. aprila 1913 Rv VI 549 ugodilo in obnovilo sodbo prvega sodišča s tem, da mora tožena občina plačati tožnici stroške druge in tretje stopnje.

Razlogi.

Iz listin, ki se tičejo razprav in pogajanj pred ustanovitvijo novega pokopališča z mrtvašnico med župnijo v Polju in takratnim vojdstvom (Vogtei), ki je tedaj nadzorovalo oskrbovanje

cerkvenega premoženja, izhaja, da se je izvršitev zadeve poverila župnemu uradu, oziroma takratnemu cerkvenemu predstojniku v Polju, da so ta in župljani, zastopani po odposlancih v župnijo spadajočih občin, izbrali primerno zemljišče, in je vojdstvo izreklo, da morate občini po zakonu plačati kupnino za zemljišče in za ograjo.

Na ta način je pokopališče z mrtvašnico vred napravila cerkvena občina kot skupnost v tej občini stanujočih katolikov, ki so bili po zakonu zavezani skrbeti za nabavo v to potrebnih prispevkov, na njih račun.

Temu glasom listin popolnoma jasnemu pravnemu razmerju nasprotuje pravni nazor okrožnega sodišča, da bi bili politični občini Sedlarjevo in Lastnič, ki pripadete k cerkveni občini Polje, zemljišče za pokopališče kupili in da bi bili kot lastnici mrtvašnico napravili.

Ker ni kupne pogodbe, se sklicuje prizivno sodišče na posamezne izpovedbe, ki čisto nedoločno in splošno trdijo, da je občina Sedlarjevo svet za pokopališče kupila in zagrabila, občina Lastnič pa da je prispevala. Te ugotovitve bi utegnile pojasniti zgolj vprašanje, odkod da so prihajala sredstva za nakup in napravo pokopališča in kdo da je sodeloval, nikakor pa ne morejo pojasniti vprašanja, katera oseba je pridobila pravico na teh stvarih, torej vprašanja, ki je ravno v tem slučaju važno.

Tudi toženka zamenja osebo, ki je pridobila pokopališče in mrtvašnico, s selskima občinama, ki sta morali le prispevati. Toženka trdi po eni strani, da je občina Sedlarjevo svet za pokopališče kupila ter se z občino Lastnič dogovorila, naj ta k temu prispeva, občane ta občine bi pa bilo zato brez posebne pristojbine pokopavati na tem pokopališču; na drugem mestu pa zopet priznava iz listine A razvidno dejstvo, da je bila cerkvena občina, to ste obe selski občini, ki tvorite župnijo, pripravljena kupiti prostor za pokopališče. Za pridobiteljico je torej smatrati le tožečo cerkev, ki je zanjo nastopala cerkvena občina, katero je pa namestovalo upravišтво cerkvenega premoženja, obstoječe iz župnika in obeh cerkvenih ključarjev.

Pravilno sta se torej pokopališče in mrtvašnica imenovala v zapisnikih iz leta 1857, 1870, 1904, sestavljenih o priliki predaje župni cerkvi svetega Nikolaja v Polju lastnega premoženja

(temporalij), kot del cerkvenega premoženja; pravilno se je to zgodilo v cerkvenem inventarju od leta 1861 in se tožnica kot lastnica teh stvari navaja v davčnem katastru od leta 1854; toženka se pa ne sklicuje na občinski inventar, dasi bi morala po zakonu vse dele občinskega premoženja tam zaznamovati (§ 57 obč. reda za Štajersko od 2. maja 1864 dež. zak. št. 5).

Pri razsoji, ali se je cerkev nahajala izza pridobitve zemljišča in mrtvašnice sem tudi zares v dobi 40 let v posesti ali pa je toženka izvrševala v tem času posest, treba je imeti pred očmi, da se smejo za posestna dejanja smatrati le taka dejanja, s katerimi se je neomejeno razpolagalo glede pokopališča in mrtvašnice; dalje je treba pri tem poudariti, da so že pred zakonom od 7. maja 1874, št. 50 drž. z. cerkveno premoženje oskrbovali cerkveni predstojnik in zastopniki župljanov, ki morajo v slučaju nedostatka cerkvenega premoženja pokriti to, kar še manjka, popolnoma ali deloma.

To je veljalo tudi za lavantinsko škofijo, kakor izhaja iz uvodoma omenjenih listin in iz navodila za oskrbovanje nadarbinskega in cerkvenega premoženja od 22. septembra 1859, ki se je izdalo vsled najvišjega sklepa od 3. oktobra 1858. Po § 36 zakona od 7. maja 1874, drž. zak. št. 50, se naj naloži članom cerkvene občine posebna doklada, kolikor ni preskrbljeno za potrebščine župne (farne) občine z njej lastno imovino ali z drugimi cerkvenimi sredstvi, ki so na razpolago v pokritje teh potrebščin. V § 37 imenovanega zakona je določeno, da bodo izdani natančni predpisi ob uredbi in zastopstvu cerkvenih (farnih) občin in oskrbovanju njihovih zadev v posebnem zakonu. Ta zakon dosedaj še ni bil izdan. Po § 52 istega zakona se naj začasno ukazoma izdajo predpisi, potrebni za izvedbo tega zakona, dokler ne bodo izdani zakoniti predpisi cerkvenega in nadarbinskega premoženja.

Zadevna ministrska naredba od 31. decembra 1877, št. 5 d. z. iz leta 1878 določa, da naj občine oskrbujejo do novega zakona zadeve katoliških občin kakor dosedaj (okrožnica ordinarijata za lavantinsko škofijo št. 1599 iz leta 1859). Občine morajo torej tudi znanprej sklepati o prispevkih za bogočastne namene, ki zadenejo župljane, in morajo skrbeti za njih pokritje in izterjanje teh prispevkov. Po teh predpisih je bila torej že

prej kakor tudi po zakonu od 7. maja 1874, št. 50 d. z. dolžnost občanov v Sedlarjevem in Lastniču kot župljanov cerkvene (farne) občine Polje vzdrževati pokopališče in mrtvašnico, kakor so imeli svoječasno dolžnost nakupiti zemljišče in napraviti mrtvašnico. Ako je tožena občina skrbela ze popravila, niso bila to, kakor meni prizivno sodišče, posestna dejanja, ker je tožena občina izpolnjevala le svojo dolžnost, to tem manje, ker teh opravil ni tožena občina sama oskrbovala in je cerkev, kakor je prizivno sodišče ugotovilo po cerkvenih računih od leta 1847 do 1856., v letih 1852 do 1856 tudi skrbela za taka popravila.

Iz istega vzroka tudi ni smatrati za posestna dejanja to, da je tožena občina pustila župniku za vzdrževanje pokopališkega plota košnjo na pokopališču in da je prepustila učitelju za oskrbovanje organistovske službe; torej v cerkvene namene, košnjo ne pokopališču in mu naročila, da nasadi sadna drevesa v meji. Brez posebnih drugih znakov je marveč smatrati taka dejanja le za izpolnitev zakonite dolžnosti; to so bila le popravila v cerkvene namene.

Tudi l. 1882. na korist tožene občine izvršeni vpis v zemljiški knjigi ni posestno dejanje, ker se vpis ni izvršil vsled zadevnega sklepa občinskega odbora in ker zastopa župan, ki je takrat sodeloval, občino sicer na zunaj, ni pa organ, ki bi smel sklepati namesto občine (§§ 12, 14, 27 in 49 občinskega reda za Štajersko).

Nasprotno se je ugotovilo, da je vsakokratni župnik in cerkveni predstojnik vso dobo priposestovanja opravljal vsa cerkvena opravila na pokopališču, da je odkazoval grobove ter da je pobiral za posebna grobišča od leta 1882 naprej pristojbine.

Dasiravno spadajo cerkvena opravila v prvi vrsti v cerkveno področje, so vendar v tem slučaju tudi pravno važna, ker se ni ugotovilo, da bi bila občina vplivala na kakoršen koli način na ta cerkvena opravila; cerkev je izvrševala torej neprenehoma svojo posest in razpolagala brez motenja glede pokopališča in mrtvašnice.

Po neizpodbijani ugotovitvi okrajnega sodišča so se pristojbine plačevale ne šele od leta 1890., kakor meni okrožno sodišče, marveč že od 30. aprila 1880. Župni urad je postavil poleg drugih, zgoraj omenjenih, iz cerkvenih računov razvidnih opravil, l. 1872

tudi steber pri pokopaliških vratih. Z ozirom na te okolnosti in na prej navedeni vpis v cerkvenih inventarjih in izročilnih zapisnikih je jasno, da je razpolagal cerkveni predstojnik ravno v najvažnejših obzirih, ki zadevajo pravi namen pokopališča, vselej sam, da je cerkev posest izvrševala, ne tožena občina. To izvrševanje posesti kaže obenem, da je tožnica imela namen in voljo, da poseduje te stvari. Nasprotni nazor okrožnega sodišča torej nikakor ni utemeljen.

Okolnost, da je župnik napolnil stranko, ki je hotela imeti poseben prostor poleg mrtvašnice in si je želela vzdati nagrobni kamen v zid mrtvašnice, da naj naprosi za dovoljenje tudi župana, nikakor ne more koristiti toženi občini, ker podrobnosti tega slučaja niso znane in se zlasti ne ve, zakaj je župnik še želel županovega dovoljenja.

Ako se prlzivno sodišče sklicuje v dokaz, da tožnica ni imela posestne volje, na izjavo župnika Martina Kr. proti takratnemu županu, da je vseeno, kdo da je prepisan v zemljiški knjigi za lastnika, in da je isto ponovil na poročilo, da se je vpis izvršil na toženo občino, in je pozneje celo odsvetoval od tožbe proti toženi občini, treba je poudarjati, da so te izjave imenovanega župnika brez pomena, ker ni imel pravice se odreči pravici cerkve, in ker tudi ne glede na to in glede na njegovo visoko starost v tej izjavi ni spoznati resne volje, da bi bil hotel se v imenu cerkve res odpovedati posesti, katero je bila ta toliko časa vživala.

Doslej se je tožba opustila, kakor izhaja iz spisov okrajnega glavarstva v Brežicah D 10.543/1892, zato, ker se je cerkev bala velikih pravnih stroškov.

Tožnica je postala lastnica vsled priposestovanja; na vpis v zemljiški knjigi se pa tožena občina ne more sklicevati, kakor se je to že izvajalo v revizijskem sklepu od 21. novembra 1911 R. VI 339/11/1.

Tožbena zahteva je torej upravičena.

Dr. Juro Hrašovec.

B. Kazensko pravo.

Predstava igre na shodu, omejenem na povabljene goste, katero je prepovedalo oblastvo, izvršujoče gledališko oceno, ne utemeljuje odgovornosti po shodnem pravu, in se kaznujejo protizakonita dejanja, storjena na takih shodih, po občnih določilih kazenskega zakonika.

A je kakor zastopnik delavskega društva »Pokroka« priglasil pri okrajnem glavarstvu v N. namerjano predstavo igre »Prûboj« v dvorani delavskega doma. C. kr. namestništvo v Pragi je z razpisom z dne 8. maja 1913, št. 9028 to igro prepovedalo, ker je njena vsebina proti javnemu redu in miru. Ta razpis se je dostavil A-ju 11. maja 1913. Vzlic temu se je na shodu, ki ga je sklical A za povabljene goste v dvorani delavskega doma omenjena igra predstavljala.

Okr. sodišče v N. je s sodbo z dne 24. junija 1913 izreklo, da je A kriv prestopka po §§ 6, 11 in 19 zakona z dne 15. novembra 1867, št. 135 drž. zak., in to sodbo je okrožno sodišče v J. z odločbo z dne 5. septembra 1913 potrdilo.

Na ničnostno pritožbo v obrambo zakona je vrhovni in kasacijski dvor z odločbo z dne 10. februarja 1914 opr. št. Kr II 37/14-4 izrekel, da kršita obe sodbi spodnjih sodišč zakon v določilih §-ov 6, 21 in 19 o shod. pr.; obe je v celem obsegu razveljavil in A-ja od obtožbe radi prestopka po §§ 6, 11 in 19 sh. pr. po § 259, št. 3 kaz. pr. r. oprostil.

Razlogi.

Sodbi obeh spodnjih sodišč kršita zakon v določilih §§ 6, 11 in 19 o shodnem pravu.

Po sodbenih ugotovitvah se je proizvajala igra na shodu, omejenem na povabljene goste (§ 2 sh. pr.). Četudi taki shodi po zakonu niso izrečno izvzeti iz določil sh. prava — kakor je to pri § 4. sh. pr. glede volilnih shodov, ako se godijo o času razpisanih volitev, in pri § 5. istega zakona glede javnih veselic, ako se vršijo po dosedanjem običaju — kaže vendar okolnost, ko zakon sam ne zahteva, da bi se takšni shodi naznanili oblastvu, jasno, da tudi drugih določb shod. pr. ne mara na nje uporabljati. S tem, da zakon ne zahteva naznanila o namerjani prireditvi shoda,

se odpoveduje možnosti, odposlati k takim prireditvam odposlanca in nadzirati dogodke na teh shodih. Samo takšno nadzorstvo bi pa omogočilo zahtevano jamstvo, da se dotična določila tudi izpolnjujejo. Protizakonita dejanja, storjena na takih omejenih shodih, se kaznujejo po občnih določilih kaz. zakona, oziroma po policijskih kazenskih predpisih, ako tvorijo kazenski učin. Po tem tudi ne more predstava igre na shodu, omejenem na povabljenе goste, katero prepove oblastvo, izvršujoče gledališko oceno, ne glede na morebitno kazen od strani upravnega oblastva, utemeljiti odgovornosti po shodnem pravu. Samo mimogrede naj se omeni, da o prekršitvi proti določilom §-a 6. sh. pr. ne more biti govora, ker ta del zakona samo ugotavlja pravico prepovedi za oblastvo, ne urejuje pa postopanja strank.

Zatorej je bilo ničnostni od c. kr. generalne prokurature po § 33 kaz. pr. r. vloženi pritožbi v obrambo zakona po § 292 in 479 k. pr. r. ugoditi in izreči, kakor je v sodbi povedano.

B. Romih.

Iz upravne prakse.

Kranjski lovski zakon in takozvane pridržane lovske pravice.

Posestniki nekaterih vasi v občini Št. Peter na Krasu so imeli svojčas v gozdovih postojnske državne domene razne služnostne pravice. Državna domena je leta 1861. odkupila te služnostne pravice povodom odkupa in uredbe zemljiških bremen. Prepustila je upravičencem v last del svojih gozdov, a na svetu, ki ga je odstopila, si je pri tej priliki pridržala lovsko pravico. Dotično, z upravičenci sklenjeno poravnavo je deželna komisija za odkup in uredbo zemljiških bremen v Ljubljani, potrdila s sklepom z dne 1. maja 1861 št. 990. — Svet, ki ga je prepustila domena, je bil nato z razdelilnim sklepom z dne 9. jan. 1863 št. 3622 razdeljen med posamezne upravičence.

Po tej razdelitvi je ostalo domeni v občini Št. Peter lastnega sveta še približno 970 oralov. Na svojem svetu in na zemljiščih, ki jih je prepustila v last upravičencem, je domena sama uživala lovsko pravico. Pridržek lovske pravice se ni vpisal

v zemljiško knjigo. Finančna prokuratura v Ljubljani je sicer leta 1907 vložila kot zastopnica državne domene napram tedanjim posestnikom prošnjo, da se lovska pravica vknjiži, vendar je deželno sodišče v Ljubljani vsled rekurza prizadetih posestnikov dotično zahtevo zavrnilo. Zavrnitev je najvišje sodišče potrdilo. (Glej Slovenski Pravnik, letnik 1907, stran 361. in sl.)

Leta 1905. so prizadeti posestniki pri okrajnem glavarstvu v Postojni sprožili zahtevo, da se lovska pravica, ki si jo je svoj čas pridržala domena, prekliče in da se odda lov na dotičnem svetu za-se v najem in izkupilo porazdeli med zemljiške lastnike.

Okr. glavarstvo v Postojni je to zahtevo zavrnilo z odlokom z dne 1. septembra 1907 št. 1542. V razlogih navaja, da je pridržek lovske pravice po Najvišjem odloku z dne 30. marca 1859 dopusten in da se zbok tega državni domeni ne more zabraniti samostojnega izvrševanja lovske pravice na predmetnih zemljiščih, ker so dani tudi vsi pogoji, ki jih v tem oziru predpisuje § 5. ces. patenta z dne 7. marca 1849 drž. zak. št. 154.

Proti temu odloku so vložili posestniki pritožbo na deželno vlado v Ljubljani. — V svoji pritožbi navajajo med drugim:

a) Najvišjega odločila z dne 30. marca 1859 ni smatrati pravoveljavni, ker ni bilo razglašeno po predpisih §-a 2. ces. patenta z dne 4. marca 1849, drž. zak. št. 153, in §-a 1. cesarskega patenta z dne 27. decembra 1852, drž. zak. št. 260.

b) § 1. lovskega patenta z dne 7. marca 1849, drž. zak. št. 154, ki odpravlja lovske pravice na tujem zemljišču, ima vzlic pod točko a) omenjenemu Najvišjemu odločilu polno veljavo.

c) poravnava z dne 1. maja 1861, str. 990, ki jo je sklenila državna domena s tedanjimi upravičenci, je neveljavna, ker nasprotuje tozadevnim določilom lovskega patenta.

d) posamezni ekvivalentni gozdovi ne obsegajo 200 oral, in je radi tega lastni lov v teh gozdovih nedopusten.

To pritožbo je c. kr. deželna vlada zavrnila z razpisom z dne 1. junija 1911 št. 24.873 iz razlogov:

Glasom poravnave, potrjene od deželne komisije za odkup in uredbo zemljiških bremen, je državna domena prepustila v last upravičencem kot ekvivalent za njihove služnostne pravice ves gozdni kompleks na Osojnici in v Hrastju, ter pridržala

za-se samo 970 oral gozda in pa lovsko pravico v gozdovih, ki so jih prejeli upravičenci.

Najvišje odločilo z dne 30. marca 1859 daje posestnikom pravico, da si za večne čase pridrže lovsko pravico na svetu, ki ga odstopijo upravičencem v svrhu odkupa zemljiških bremen, ako imajo po § 5. lovskega patenta pravico izvrševati lov na svojem ozemlju, ki so od njega prepustili posamezne dele upravičencem. Citirano Najvišje odločilo ima v mislih poravnave, kakršna je poravnava, sklenjena med državno domeno in upravičenci iz občine Št. Peter.

Najvišja odločila so za upravna oblastva neizpodbojna.

Upravna oblastva tudi niso pristojna pretresovati poravnave, ki jih je odobrila kompetentna deželna komisija za odkup in uredbo zemljiških bremen, ker imajo take poravnave po § 38. cesarskega patenta z dne 5. julija 1853, drž. zak. št. 130 pravno moč, kakor sodne odločbe.

Po omenjeni pogodbi je bila torej lovska pravica definitivno ločena od predmetnih zemljišč.

Dejstvo, da posamezni ekvivalentni gozdovi ne obsegajo 200 oral, ne more ovirati pravnega obstoja pridržanih lovskih pravic, ker je nesporno in nepobitno dokazano, da ima državna domena po §-u 5. lovskega patenta lovsko pravico na svetu, ki je od njega odstopila posamezne dele takratnim upravičencem. —

Razsodbo deželne vlade je potrdilo poljedelsko ministristvo z razpisom z dne 5. decembra 1911 št. 37.334 v celem obsegu.

Tozadevno pritožbo je c. kr. upravno sodišče zavrnilo z razsodbo z dne 14. decembra 1912 št. 11.302 kot neutemeljeno. (Budwinski št. 9276 (A) ex 1912.)

Zavrnitev utemeljuje upravno sodišče tako-le:

Uvodoma se sklicuje upravno sodišče na zgoraj navedeno besedilo Najvišjega odločila z dne 30. marca 1859, potem pa izvaja:

Ker je poravnavo, ki jo je sklenila državna domena s takratnimi upravičenci, odobrila deželna komisija za odkup in uredbo zemljiških bremen, je zadobila ta poravnava pravno veljavo, kakršno imajo sodne poravnave.

Vprašanje, komu gre lovska pravica v gozdovih, ki jih je odstopila domena upravičencem, vsled tega sedaj ne more biti več predmet pretresanja in razsojanja; to vprašanje je že s sklepom deželne komisije za odkup in uredbo zemljiških bremen z dne 1. majnika 1861 (§ 38. patenta dne 5. julija 1853) pravno-močno rešeno. Iz istega razloga se upravno sodišče tudi ne more baviti z nadaljnim ugovorom, da predmetna poravnava sploh ni obvezna, ker baje niso bili zastopniki, ki so poravnavo sklenili, pravnoveljavno pooblašeni.

Vzlic pridržku lovske pravice pa tudi v predmetnem slučaju ni izključena uporaba predpisov, ki urejajo izvrševanje lova; ti predpisi (o pravici lastnega lova in o izvrševanju lova po občinah) veljajo tudi za pridržane lovske pravice.

Pritožniki ugovarjajo, da posamezni gozdovi, ki so bili povodom odkupa služnostnih pravic izročeni upravičencem, za-se nimajo takšnega obsega, kakršnega je treba, da se sme v njih izvrševati lastni lov (115 *ha* po § 5. cesarskega patenta z dne 7. marca 1849).

Radi tega dejstva nikakor ne more biti nezakonita izpodbijana odločba. Posledica sedaj ne več izpodbojnega, od pristojnega oblastva potrjenega pridržka lovske pravice je ta, da prihaja po lovskem pravu glede vseh vprašanj o izvrševanju lova sedaj v poštev samo po pridržku upravičeni, ne pa zemljiški lastnik, ki je dobil lastninsko pravico, toda brez pravice lova, ki jo sicer vsebuje lastninska pravica.

Določilo lovskega patenta, da je lastno izvrševanje lova na zvezanih zemljiških celotah dovoljeno le, ako imajo gozdovi določen obseg, ima svoj izvor v lovsko- in narodnogospodarskih ozirih; ne dotika pa se vprašanja, kako in na kateri pravni podlagi je postal posameznik lastnik lovskih pravic.

Glede izvrševanja lovske pravice, ki ni več neposredno zvezana z zemljiško lastnino, ki pa vendar obstoja pravno (kot lovski pridržek), se more uporabljati določilo §-a 5. lovskega patenta samo analogno. Ker je nesporno, da so predmetna zemljišča upravičencev zvezana z gozdovi postojnske domene, ki obsegajo 970 oral, je bilo oblastvo upravičeno zavriniti predmetno zahtevo pritožnikov.

Dr. B. Senekovič.

XXVIII. redna glavna skupščina društva „Pravnika“.

Vršila se je dne 1. februarja zvečer v posebni sobi »pri Zlatorogu« ob jako dobri udeležbi ljubljanskih društvenikov.

1. Otvoril jo je ob pol 9. društveni načelnik g. dr. Majaron z nagovorom, v katerem je v imenu odbora pozdravljal najprvo navzočne člane in goste (poročevalca »Laib. Zeitung« in »Slov. Naroda«). Izvanredne današnje razmere pa zahtevajo — je nadaljeval — da se prijateljsko spominjamo tudi onih nenavzočnih tovarišev, o katerih smo lahko prepričani, da bi se nahajali v naši sredi, ako bi ne bili zadržani po najvzvišenejši službi, ki zamore biti odkazana doraslemu in zdravemu državljanu. To so predvsem trije društveni odborniki gg. Gerstenmayer, dr. Kuhelj in Škarja, ki so bili koj začetkom svetovne vojne poklicani pod orožje. Iskren pozdrav skupščine veljaj njim, kakor tudi vsem ostalim društvenikom — in teh ni malo — ki stoje v enaki sveti službi in ki izmed njih eden in drugi znabiti v najtežavnejših razmerah brani sedaj posest in čast naše stare in ljube domovine! Žalibog dva izmed naših društvenikov sta, kolikor doslej znano, tudi že padla na bojišču, namreč gg. sodnik Ivan Krč in odvetniški kandidat dr. Andrej Sosič. Kakor junaka počivata v tuji zemlji in kakor junaka, ki sta z žrtvovanjem samega sebe izpričala domovinsko zvestobo, ostaneta tudi v blagem in častnem spominu našega društva.

Gospod načelnik je potem izvajal, da smo ravno pol leta sem priče dogodkov na zemlji, v podnebjju in celo pod morsko gladino, strahovitih dogodkov, kakršnih si nismo mogli poprej niti misliti in katerim ni primere v vseh tisočletnih zgodovinah. Pod silo teh dogodkov je v prizadetih deželah prišlo skoraj vse iz normalnega tira, javno in zasebno, gospodarsko in kulturno. Vojno stanje je povzročilo tudi pri nas posredno ali neposredno obilico posebnih in izvenrednih zakonov, naredeb ter institucij, ki dajejo osobito nam pravnikom nove in težavne naloge. Da se mora sedaj vse podrežati in kloniti enemu skupnemu smotru, t. j. državnemu interesu in njega najintenzivnejši obrambi

— v tej zavesti živi sedaj in deluje v prvi vrsti naš pravniški stan.

Tudi podrobno kulturno delo da je moralo zastajati v tem vznemirljivem in usodnem času. S posebnim vzletom se je društvo »Pravnik« bilo pripravilo na delovanje v prošlem letu. Kakor bo razvidno iz tajnikovega poročila, so bili tudi dani zanesljivi pogoji za izvršitev načrtov. Vojna doba pa je to preprečila s svojo, bodisi mehanično, bodisi moralno silo. Društvo »Pravnik« pa gleda s patriotičnim zaupanjem v bodočnost. Neomajen patriotizem nas navdaja z živo vero, da naša monarhija izide tudi iz te najljutejše svetovne vojne kakor zmagovalka, kakor v polni moči prerojena zaščitnica vseh svojih starih narodov. V tej trdni nadeji tudi društvo »Pravnik« nadaljuje svoje delo in v tem duhu prestopimo k dnevnemu redu. (Odobranje.)

II. Poročilo tajnikovo je podal gosp. deželnosodni svetnik B. Bežek nastopno:

Slavna glavna skupščina!

Na XXVII. redni glavni skupščini izvoljeni odbor se je v svoji seji dne 30. januarja 1914 konstituiral takole: dr. Danilo Majaron načelnik, dr. Oton Papež načelnika namestnik, dr. Mirko vitez Grasselli tajnik, dr. Karl Kuhelj tajnikov namestnik, dr. Josip Lavrenčič blagajnik, dr. Anton Švigelj blagajnikov namestnik, Božidar Bežek knjižničar. V nadzorstvo društvenega glasila so bili izvoljeni: Fran Gerstenmayer, Ivan Skarja in dr. Anton Švigelj.

Društvo je imelo koncem lanskega leta 1 častnega člana in 320 rednih članov, torej 60 članov več kakor koncem l. 1913.

Društveno glasilo se je v letu 1914 tiskalo v 600 izvodih.

Društvu je odpadlo lani vsled smrti več izvrstnih članov, Umrl je odličen sodnik višji sodni svetnik v p. Fran Višnikar v Ljubljani, ki je bil soustanovnik društva, mnogo let preglednik računov in marljiv sodelavec društvenega glasila. Umrl je odličen emerit. odvetnik dr. Franc Munda v Ljubljani, ki je bil tudi soustanovnik društva in 26 let neprestano preglednik računov. Umrl je v Gorici inteligenčen odvetnik dr. Anton Dermota, ki je bil nekaj časa tajnik našega društva in eden prvih pisateljev za domače socialno znanstvo. Vseh teh zaslužnih pokojnikov se je društveno glasilo spominjalo v primernih nekrologih.

Kaker se je v zadnjem času poročalo, sta umrla dva naša člana junaške smrti na bojišču in sicer Ivan Krč, sodnik na Vrhniki, in dr. Andrej Sošič, odvetniški kandidat v Trstu.

Društveni odbor je imel tekom leta 21 sej, torej 6 manj nego prejšnje leto, dasi se je vršila od 16. junija 1914 le še ena seja. Predmet sejam je bila poleg običajnih tekočih stvari zlasti revizija Regallyjevega prevoda občnega drž. zakonika, potem ustanovitev društvenih podružnic in končno posvetovanje za proslavo društvene 25-letnice.

V prvem oziru se je delalo jako marljivo. Prvotno se je paragraf za paragrafom predelaval v jezikovnem, slovničnem in stilističnem oziru. Izkazalo pa se je, da je ta način revizije silno zamuden. Po skoro enoletnem trudu je vspelo delo malo preko § 500 o. d. z. Na utemeljeni predlog predsednikov se je poleti uvedlo krajše postopanje, tako da je bilo možno v eni sami seji predelati 50 do 70 paragrafov. Delo je uspelo začetkom julija že do § 603 o. d. z. Na ta način in ker je bil urednik g. dež. sodni svetnik Regally premeščen v Ljubljano, je bilo upati, da se vse delo res pospeši. Toda vsled vojnih dogodkov je moralo zastati, zlasti zato, ker je bil del sodelujočih odbornikov poklican pod orožje. Vmes so prišli novi zakoni, ki vplivajo tudi na sestavo nameravanega zakonika, in mora biti predvsem prepuščeno g. uredniku, da primerno predela gradivo.

O društvenih podružnicah se je odbor baval skoraj v vsaki seji. Poverjeniki iz Novega mesta, Gorice, Celovca, Celja in Maribora so poročali o pripravi za ustanovitev podružnic v dotičnih mestih. Tekom poletja je odbor sam za vse nameravane podružnice sestavil pravila in jih prijavil dotičnim političnim oblastvom. Ko je bila stvar tako formalno uravnana, je zopet vojna razdrila priprave, ker so se pač v vseh imenovanih mestih osebne razmere znatno spremenile. Čaka ti je torej tudi v tem oziru, da nastopijo normalne razmere. Tako deluje dandanes uspešno le podružnica v Trstu.

Kar se tiče proslave petindvajsetletnice našega društva, je imel odbor namen, prirediti že začetkom maja 1914 izredno glavno skupščino s slavnostnim zborovanjem in izdati slavnostno številko našega glasila. Za pripravljala dela se je volil poseben odsek z gospodom dvornim svetnikom Ivanom Kavčnikom kot načelnikom, ki naj bi bil tudi uredil slavnostno številko. Pokazalo se je pa, da ne bi bilo mogoče pripraviti slavnostne številke do določenega časa, ker je mnogo odličnih slovenskih pravnikov sicer obljubilo prispevke, prosilo pa zaeno za podaljšanje dotičnega roka. Zaradi tega se je določil začetek meseca junija v to svrhu, pozneje pa začetek jeseni, ker se je urednik slavnostne številke moral nenadoma preseliti na Dunaj na svoje novo službeno mesto in bi se utegnil še le v sodnih počitnicah posvetiti delu. V tem času pa je nastopila svetovna vojna. Razmere, ki so vsled tega nastale, osobito tudi v družabnem oziru, so dale utemeljen povod, da je odbor sklenil v septembru, opustiti izvršitev slavnostnega programa. Uredništvo „Slov. Pravnika“ je potem prevzelo gradivo, ki je bilo pripravljeno za slavnostno številko, ter ga z dovoljenjem zadevnih sotrudnikov, katerim bodi izrečena tudi tem potom najtoplejša zahvala za njih rodoljuben trud, porabilo za društveno glasilo. Sešitek, ki je bil izdan decembra 1914 v obsegu petih števil, je pač največja in najtemeljitejša publikacija, kar jih je izdalo doslej društvo.

Iz delovanja odborovega omeniti je tudi dr. Volčičevo knjižnico. Znano je, da je volil pokojni dr. Volčič del svoje knjižnice našemu društvu. V ureditev te zadeve se je podal imenom društva član g. dr. Riko Fuchs v Novo mesto. Temeljem njegovega obsežnega poročila se je sklenilo, da sprejme društvo naknadno to volilo, da pa prepusti voljeni del knjižnice podružnici v Novem mestu. Oni del knjižnice pa, ki je bil itak last društva, se vzame v lastno

oskrbo, dočim hoče društvo glede ostalih knjig iz zapuščine posredovati za prodajo pri ljubljanskih knjigotržcih.

Nadejaje se v bližnji bodočnosti boljših pogojev za redno delovanje našega društva prosim, da blagovoli slavná skupščina vzeti to poročilo na znanje!

Na predlog g. načelnika se je spomin na navedene umrle počastil še s tem, da se je skupščina dvignila raz sedeže. Poročilo je bilo potem sprejeto brez ugovora.

III. Društveni blagajnik g. dr. Josip Lavrenčič je predložil in razložil za l. 1914 naslednji

r a č u n.

A. Denarni promet:

Dohodki:

Članarina in naročnina do l. 1913	K 1020:50	
„ „ „ za „ 1914	„ 2437—	
„ „ „ „ „ 1915	„ 120—	
„ „ „ tržške podružnice	„ 142:50	K 3720—
Kupnina za prodane letnike in številke „Slov. Pravnika“	„ 30:52	
„ „ izvršilni red	„ 35:59	
„ „ drž. osnovne zakone	„ 34:06	
„ „ razpravo „Iz delovanja mladinskega sodnika“	„ —:54	
obresti naložene glavnice	„ 241:57	
razni dohodki (oglasit. itd.)	„ 44:70	
realizat dr. Volčičevega sklada	„ 62:50	
	skupaj	K 4169:48
K temu je prišteti prebitek iz l. 1913	„ 3377:81	
Vsi dohodki znašajo torej		K 7547:29

Izdatki:

Uredniški in sotrudniški honorar za l. 1913	K 165—	
„ „ „ „ „ 1914	„ 678:75	K 843:75
za knjižnico: račun iz l. 1913	K 16:10	
„ „ „ „ „ 1914	„ 117:40	„ 133:50
za tisk „Slov. Pravnika“ in tiskovine za l. 1913	K 156:50	
„ „ „ „ „ 1914	„ 2000—	„ 2156:50
za časopise	„ 103—	
za provizijo in manipulacijo pošne hranilnice	„ 8:53	
pristojbinski namestek	„ 7:27	
upravni stroški odbora (nabiralnina itd.)	„ 68:32	
razni izdatki (parte itd.)	„ 64:02	
	skupaj	K 3384:89
Prenos	„ 3384:89	

	Odnos	K 3384:89
Ako se od dohodkov po	„ 7547:29	
odštejejo izdatki po	„ 3384:89	
ostane prebitok v znesku	K 4162:40	
Iz tega zneska se je letos izločil znesek po	„ 368:49	
kot poseben fond „Založba“, tako da ostane še koncem l. 1914	K 3793:91	
Denarni promet je znašal torej	K 10.932:18	

B. Državni osnovni zakon. (Zbirka VII.)

Račun dohodkov in izdatkov.

Dohodki:

Leta 1913 izkazani skupni dohodki	K 703:38
„ 1914 sprejete kupnine	„ 34:06
skupaj	K 737:44

Izdatki:

Leta 1913 izkazani skupni izdatki	K 1791:85
„ 1914 ni bilo izdatkov.	
Ako se z izdatki primerjajo dohodki po	„ 737:44
ostane primankljaja	K 1054:41
ki se popolnoma pokrije s knjižno zalogo v vrednosti po	„ 1880:—
tako, da izkazuje zbirka VII. po odbitku primankljaj	„ 1054:41
še preostanek v dobro	K 825:41

C. Izvršilni red. (Zbirka III.)

Aktiva:

Leta 1913 izkazani skupni dohodek	K 321:23
„ 1914 prejete kupnine	„ 35:59
za leto 1914 natekle obresti	„ 11:67
skupaj	K 368:49

Ta znesek je naložen na vložno knjižico „Kmetске posojilnice ljub. okolice v Ljubljani“ št. 18.360 kot poseben fond „Založba“.

K temu je prišteti še knjižno zalogo v vrednosti	„ 1470:—
tako, da izkazuje zbirka III. imovine	K 1838:49

Pasiv ni.

D. Občni državljanski zakonik.

Aktiva:

Terjatev proti prevajalcu	K 200:—
Pasiv ni.	

E. Premoženje.

Pri „Splošnem kreditnem društvu“ v tekočem računu

št. 295 naloženo	K 1349·50	
pri „Kmetški posojilnici št. 0261	„ 2231·84	
v poštni hranilnici št. 63.715	„ 174·48	
v roki blagajnika	„ 38·09	K 3793·91
sklad „Založba“	„	368·49
zaostale članarine in naročnine do l. 1913	K 640—	
„ „ „ „ za l. 1914	„ 1586—	„ 2226—
terjatev na članarini in naročnini pri tržaški podružnici	„	413·50
zaloga izvršilnega reda (zbirka III):		
166 vezanih izvodov à 4 K	K 664—	
248 nevezanih izvodov à 3 K 25 h	„ 806—	„ 1470—
zaloga državnih osnovnih zakonov (zbirka VII):		
470 vezanih izvodov à 4 K	„ 1880—	
71 izvodov „Iz delovanja mladinskega sodnika“ à 20 h	„	14·20
vrednost knjižnice	„	800—
inventar	„	347·40
terjatev proti prevajalcu	„	200—
skupaj	K 11513·50	

Pasiva:

Terjatev mestne občine ljubljanske na posojilu	K 2700—
ostanek računa Narodne tiskarne	„ 454·85
za leto 1914 neizplačane sotrudiške nagrade	„ 300—
skupaj	K 3454·85
Ako se od aktivnega premoženja po	K 11513·50
odbijejo pasiva po	„ 3454·85
ostane čistega premoženja	K 8058·65

To poročilo se je z odobravanjem vzelo na znanje.

IV. Poročilo društvenega knjižničarja gosp. dež. sodnega svetnika Bežeka:

Slavna glavna skupščina!

Že na lanski glavni skupščini se je povdarjalo, da primeroma lepa in dragocena društvena knjižnica ne ustreza svojemu namenu z ozirom na način njene ureditve. Knjige so sicer razpredeljene po nekem sistemu in napravljen je knjižni seznam, toda težko jih dobiti brez stalnega bibliotekarja. Skupščina je zato sklenila, da stopi odbor v stik z vsemi ljubljanskimi društvi, ki imajo knjižnice, v svrhu morebitne združitve vseh knjižnic, njih skupne uprave, s čemer bi bil ustvarjen nemara temelj bodoči vseučiliški knjižnici. Na izvršitev tega sklepa v nastopivših vojnih razmerah ni bilo misliti.

Ker pa ureditev „Pravnikov“ knjižnice, ki ne dopušča nobenega odlaganja, ne gre po sedanjem potu, namreč po knjižničarju iz odborove srede, je sklenil odbor v svoji zadnji seji, da dobi za to ureditev osebo, ki se jej bi mogla proti primerni nagradi tako popolnem posvetiti, da bo dovršena v najbližjem času.

Knjižnica se je tudi lani pomnožila z znamenitejšimi strokovnimi časopisi v raznih jezikih, potem z nadaljevanjem zbornikov Pfaff-Schrey, Budwinsky, Sbornika věd právních a státních. Tudi se je bilo naročilo obsežno delo Scheiner's Handels- und Genossenschaftsregistrar. Končno je sklenil odbor v zadnji seji, da nakupi nekaj knjig iz zapuščine rajnega g. viš. sod. svetnika Frana Višnikarja.

Naj se to poročilo blagovoli vzeti na znanje!

Sprejeto brez razprave.

V. Preglednik blagajniških računov g. odv. dr. Žirovnik je poročal, da je našel vse v redu in v soglasju s prilogami, ter predlagal absolutorij in zahvalo g. blagajniku dru. Lavrenčiču. Sprejeto soglasno.

VI. Volitve društvenega načelnika in odbornikov so se na predlog izvršile vzklikoma. Za načelnika je bil zopet izvoljen gosp. odvetnik dr. D. Majaron, v odbor pa gg. deželnosodni svetnik B. Bežek, fin. svetnik F. Gerstenmayer, okr. sodnik dr. M. vit. Grasselli, odv. kandidat dr. Jos. Lavrenčič, dež. sodni svetnik dr. O. Papež, dež. tajnik J. Škarja, odv. kandidat dr. Viktor Sušnik (na novo) in odvetnik dr. A. Švigelj, vsi v Ljubljani, nadalje minist. svetnik dr. J. Babnik na Dunaju in odvetnik dr. J. Zucco v Pulju.

Za preglednika računov sta bila izbrana gg. odvetnika dr. J. Žirovnik in dr. Fr. Tekavčič (na novo) v Ljubljani.

Skupščina je vzela na znanje, da se bo odbor tudi v bodoče naslanjal na lani imenovane poverjenike, pri katerih bo treba premembe le v Gorici radi preselitve.

Ko je bil tako dnevni red opravljen in ni bilo posebnih nasvetov, je g. predsednik zaključil ob 10. uri skupščino, izrekajoč ponovno zahvalo za udeležbo in zanimanje.

Književna poročila.

Viktor Freiherr v. Hein. Ein Gedenblatt. Von Ministerialrat Wilhelm Haas. Wien, in Jänner 1915.

Bivši deželni predsednik kranjski, Viktor baron Hein, ki je dne 6. decembra 1914 umrl Dunaju, je tu popisan po svoji osebnosti, svojih nazorih in delih, zlasti iz dobe, ko je načeloval politični upravi na Kranjskem. Pisatelj g. V. Haas, sedaj ministrski svetnik v ministrstvu za javna dela, se je čutil v to po pravici poklicanega, ker je bil v Ljubljani mnogo let prezidialist pok. barona Heina, njegov stalen spremljevalec in zvest zaupnik. Naravno je in sam priznava, da so mu te spominske liste narekovali predvsem subjektivni momenti. Vendar pa kaže njih vsebina, da se je avtor trudil podati vsestransko sliko, kateri ne bo odrekal točnosti in objektivnosti, kdor je tudi imel priliko opazovati od blizu delovanje in stremljenje odličnega pokojnika. Baron Hein je zatisnil svoje oči v času, ko je javno presojanje političnih oseb in dogodkov stopilo v ozadje vsled vojnih dogodkov, in tako se je tudi domače časopisje le mimogrede spominjalo moža, ki je v letih 1892 do 1905 tako mogočno vplival na politične in gospodarske razmere v kronovini Kranjski. Lični in v gorkem zlogu pisani spominski listi g. Haasa so torej izpopolnili nastalo vrzel in se bodo kasneje gotovo porabljal pri presoji polupretekle politične uprave na Kranjskem. Naj iz njih tukaj posnamemo le nekaj reči.

Pok. Viktor baron Hein je bil rojen l. 1850. v Opavi, drugi sin poprejšnjega prvega predsednika poslanske zbornice in pravosodnega ministra dr. Franca barona Heina. Dovršivši študije je služil dve leti v politični upravi nižjeavstrijski, l. 1873. pa je bil poklican v poljedelsko ministrstvo. Odtod je bil l. 1878 imenovan za tajnika pri namestništvu v Gradcu. Od l. 1881 je bil okrajni glavar, najdelj v Mariboru, dokler se l. 1891 ni zopet povrnil v Gradec kot namestništveni svetnik. Že v jeseni l. 1892 pa je bil imenovan za naslednika deželnemu predsedniku baronu Winklerju na Kranjskem, kjer je ostal do jeseni l. 1905. Prišel je potem za prvega sekcijskega načelnika v notranje ministrstvo, a l. 1909 je stopil iz aktivtete. Že poprej v Ljubljani mnogo odlikovan, posebno s tajnim svetništvom, in uvrščen v tretji činovni razred, je l. 1909 dobil še red železne krone I. razreda in kmalu potem tudi častno mesto kanclerja Franc-Jožefovega reda. Nazadnje je bil še predsednik „občega oskrbovalnega zavoda“, pa vsled naraščajoče bolehnosti se je moral odpovedati tudi tej delavnosti. Grob ima na pokopališču v Ober-St. Veit na Dunaju.

Pisatelj poudarja, da je bil pok. baron Hein mož izredno krepkega intelekta, hitre odločnosti in vstrajne energije, obenem pa čudovito delaven. Poznal je osebne zadeve vsega svojega uradništva, bil vedno poučen o stanju važnejših agend, je vse delo deželne vlade osebno nadziral, poleg tega pa sam koncipiral obsežne odločbe in važna poročila za centralna mesta. Da je vse ogromno delo sproti reševal, je delal pozno v noč. Pri izpitih se je natančno prepričeval o zmožnostih uradniškega naraščaja, ni gledal na podrobno znanje zakonov, pač pa na to, ali se kandidat vobče orientira. Pri inšpekcijah si je poslovanje oblastev temeljito ogledal in nedostatkov ni pustil izpred očí, dokler niso bili odpravljeni.

Tudi v finančni upravi je uzorno izpolnjeval svoje dolžnosti. Osobito povodom davčne reforme je načeloval sejam s polnim stvarnim zanimanjem.

Pravega moža na pravem mestu se je pokazal baron Hein ob času velikonoečnega potresa. Živahen in temeljit, kakor je bil, je organiziral prvo pomoč v Ljubljani, dal okr. glavarstvu vse potrebne inštrukcije, je poročal natančno na Dunaj in znal zanimati celo monarhijo za bedno deželo. Veletolažljiva pot cesarja v Ljubljano, najpotrebnejši pomožni fondi itd. so bili prvi plodovi njegovega truda. Državna sredstva za popravo škode je dosegel hitro z opetovanimi osebnimi intervencijami v finančnem ministrstvu in na drugih centralnih mestih. Po vsej pravici je njegovo ime ovekovečeno na raznih spominskih ploščah v deželi.

Baron Hein je bil strogo ustavnega mišljenja, toda obenem trd zastopnik državne avtoritete. Pri deželnem zboru je odlično sodeloval, zlasti tudi v sejah odsekov. Ni bil „sijajen“, toda bil je spreten, jasen in učinkovit govornik. Sam sebi strog, je bil tudi drugim strog šef, „eine Herrennatur“, ki se tudi trdega ukrepa ni bal, če se mu je zdel potreben v višjem interesu. Vendar pa je bil globoko dobre narave. Baron Hein je bil odkrit Nemec, toda zelo v konservativnem zmislu, postavljajoč v prvo vrsto državno idejo, torej brez nestrpnosti in odklanjajoč enostranske težnje. Krivica se mu je delala, če se ga je dolžilo nasprotstva slovenskemu narodu. Bil je pač nasprotnik tega ali onega ekstremnega narodnega pojava, „nie aber war er von einer Voreingenommenheit gegen die Nation als solche erfüllt, deren tüchtige Gesinnung, hohe Begabung und regen Sinn für das öffentliche Leben er ungezählte Male rückhaltlos anerkannt hat“. Baron Hein je bil pravzaprav prvi deželni šef na Kranjskem, ki je od svojih uradnikov kategorično zahteval znanje obeh deželnih jezikov in ki se je pod njim začel rekrutirati naraščaj političnih uradnikov iz slovenske inteligence prav veliko bolj, kakor poprej. Gosp. pisatelj odveč zatrjuje, da se to lahko dokaže vsak čas z dejstvi in dokumenti, in nasproti drugim glasovom še poudarja, da je po večini stremeča stranka v deželi pobijala barona Heina dejansko zato, ker ga je smatrala za nasprotnika reforme deželnovolilnega reda na široki demokratični podlagi, kar je pač v resnici bil. V verskih vprašanjih je bil Hein jako rezerviran, dasi je visoko cenil pobožnega duha; zato so ga imeli nekateri za strogo cerkvenega, drugi pa zopet za pristaša prostega nazora o življenju; istina je, da je bil odkritosrčen katolik.

Da je tako ostro občrtana, odkrito samozavestna in kompromisom tako malo dostopna osebnost naletela v življenju tuptam tudi na odpor, je le naravno. Mislim pa — končuje g. pisatelj svoje pietetne liste — da tudi njegovi nekdanji nasprotniki ne bodo ugovarjali reku, ki sem ga postavil na čelo tem vrsticam, in ki jih z njim tudi zaključujem, namreč pomenljivemu reku: Bil je cel mož. x.

Zirka odločb k občinskemu volilnemu redu za Kranjsko. Priredil dr. Bogumil Senekovič, c. kr. okr. komisar. Ponatis iz „Slov. Pravnika“ l. 1915 št. 1. V Ljubljani 1915. Založilo in izdalo društvo „Pravnik“ v Ljubljani.

Priredil se je ta ponatis v posebni knjižici, da je zbirka odločb na razpolago osobito občinskim uradom in volilnim komisijam. Dobiva se v ljubljanskih knjigotržnicah po 50 h za izvod.

Razne vesti.

V Ljubljani, dne 15. februarja 1915.

— (Kronika društva „Pravnika.“) Dne 6. t. m. je imel novoizvoljeni odbor sejo, v kateri se je najprvo konstituiral tako-le: g. dr. D. Majaron društveni načelnik, g. dr. O. Papež njegov namestnik, g. B. Bežek tajnik, g. dr. M. vit. Grasselli njegov namestnik; g. dr. Jos. Lavrenčič blagajnik, g. dr. V. Sušnik njegov namestnik; g. dr. A. Švigelj knjižničar; gg. dr. Papež, dr. Sušnik in dr. Švigelj v nadzorstvo društvenega glasila, ki mu ostanejo gg. dr. Majaron glavni urednik, gg. Bežek in dr. vit. Grasselli sourednika. Za poverjenika v Gorici se naprosi g. dež. sod. svetnik dr. R. Sterle namesto g. dr. Žerjava, ki se je preselil v Trst. — V isti seji so se odobrili koraki g. načelnika pri pravosodnem ministrstvu in Državni tiskarni v ta namen, da se novi konkurzni red, poravnalni in izpodbijalni red natisnejo iz Državnega zakonika za društveno zbirko slovenskih zakonov. — Prav tako se je odobril ponatis „Zbirke odločb k obč. volilnemu redu za Kranjsko“ iz 1. številke „Slov. Pravnika“ v posebni knjižici, ki pride na prodaj. — Sklenilo se stopiti v dogovor z gotovo osebo, ki prevzame ureditev društvene knjižnice.

— (Odvetniške vesti.) V odvetniški imenik kranjske zbornice sta vpisana dr. Beno Sabothý s sedežem v Kranju, dr. Viktor Ahazhizh s sedežem v Kočevju. — Preselil se je odvetnik dr. W. Riebl iz Kočevja v Celje.

— (Tarifo za nagrade konkurznih in poravnalnih upravnikov) po novem konkurznem in poravnalnem redu namerja v kratkem izdati pravosodno ministrstvo. Prizadetim korporacijam je došel prednačrt dotične ministrske naredbe, da se o njem izjavijo. Odbori odvetniških zbornic naj svoje izjave dološljejo stalni delegaciji avstrijskih odvetniških zbornic, ki mora do konca tega meseca predložiti ministrstvu skupno mnenje.

— (Prva poročna razprava po novem kazenskopravnem redu) se je v Ljubljani vršila dne 23. marca 1874. Tega je torej nad preteklo 40 let. Obtožen je bil 19 let stari hlapec Juri Zemljak zaradi uboja. Ta Juri Zemljak je bil namreč lastnik prelepe kučme, ta kučma je bila sila všeč posestniku Štiberniku, pa sta se na sv. Štefana dan 1873. v Reboljevi krčmi v Ponovi vasi zanj pogajala. Štibernik je v zameno ponujal svoj klobuk, po vrhu je še enajst grošev naštel na mizo; krčmar je mešetaril in da pospeši kupčijo, je Štibernika kar pokril z Zemljakovo kučmo. Čim je Štibernik čutil kučmo na glavi, je smatral kupčijo za sklenjeno, vstal je in odšel. Zemljak si je primejnani klobuk posadil na glavo, stopil je pred zrcalo, pa dalj ko se je gledal, bolj se je kesal. Mahnil jo je za Štibernikom, da razdere kupčijo. Za vsak slučaj pa je s sabo vzel količek. Tak količek je nekakšen mutasti pravdosrednik; s količkom v roki se dosti laže in uspešneje govori. Toda tudi Štibernik ni bil praznih rok in ko ga je Zemljak došel in nazaj zahteval kučmo, mu je ročno in točno odgovoril s polenom. Zemljak je repliciral in zavihtevši svoje orodje Štibernika odvezal počil po glavi, da se je ta kar zgrudil in drugo jutro za poškodbo umrl. Zemljaka zdaj ni več veselila kučma, pustil jo je, kjer je bila, šel

je na sodišče in se sam ovadil. Tako je prišlo do porotne razprave. Vršila se je v Zatiškem dvorcu.

O zanimanju, ki je vladalo za to novo reč, pričuje to, da so porotniki, ki se dandanes le preradi otesajo svojega častnega posla, došli polnoštevilno, eden sicer prekasno, došel je pa vendar, in odklonjen je bil le eden.

Predsedoval je deželnega sodišča predsednik dr. pl. Luschin; javno obtožbo je zastopal državni pravdnik Persche, zagovarjal je dr. Ahazhizh. Obravnavalo se je zelo obširno in temeljito; obtoženec je dejanje priznaval: niti s silobranom, niti s pijanostjo se ni izgovarjal, dasi se mu je za oboje nudila najlepša prilika, zlasti ker pri poboju razun prizadetih dveh ni bilo žive duše poleg. Le za postranske okolnosti so bile poklicane tri priče in zasllišala sta se dva izvedenca, vendar je razprava trajala od devete zjutraj do sedme zvečer z dveurnim opoldanskim premorom.

Izpraševanja so se živahno udeleževali tudi porotniki. Ko se je po sklenjenem dokazovanju prečitalo edino glavno vprašanje na uboj, je državni pravdnik v začetku svojega govora pozdravil porotnike v imenu državnega pravdnništva, ki obtožuje in stavlja svoje predloge le v ta namen, da pravici in zakonu pomaga k veljavi: enaka je tudi naloga porotnikov.

Pomembnost trenutka je poudarjal tudi zagovornik dr. Ahazhizh. Izvajal je, da je več nego dvajset let preteklo, odkar so porotniki zadnjič sodelovali pri sodbi o navadnih hudodelstvih. Novi kazenskopravni red je temno vrzel od tedaj do danes zaključil in zopet vpeljavši poroto, vzbudil eno glavnih načel državljanske svobode k novemu življenju, kajti zgodovina pričuje, da so svobodni narodi pravico, da sami sodijo o življenju, prostosti, časti in imovini sodržavljanov, vedno smatrali za temeljni steber svobodnega razvoja. Naša porota je mlada sadika, ki jo je treba čuvati, da zopet ne pogine; stvar porotnikov bo, da vestno izpolnjuje svoje odlične dolžnosti, obvarujejo novo napravo in z njo resnico in pravico vseh nevarnosti. Porotniki naj ne iščejo svojega poklica tod, da čim več obtožencev oproste, zakaj kdor je res kršil zakon, mora se pokoriti za svoje dejanje; vendar je boljše, krivca pustiti brez kazni, nego krivim spoznati nedolžnega. Da se pa ne pripeti ne eno, ne drugo — kajti oboje nasprotuje pravici — je porotnikom dolžnost, da jasnega in nepristranskega duha po celotnem vtisku razprave oddajo svoj izrek. V tem zmislu pozdravlja porotnike tembolj, ker je prepričan, da odslej naprej besede zagovornika ne bodo več glas vpijočega v puščavi.

Predlogu javnega obtožitelja zastran potrditve stavljenega glavnega vprašanja se zagovornik ni upiral.

Porotniki so po pol ure trajajočem posvetu z 11 glasovi potrdili krivdo Jurja Zemljaka. Sodni dvor je obsodil obtoženca zaradi hudodelstva uboja na tri leta težke ječe. Prestal je obtoženec to kazen v kaznilnici na Gradu.

Fr. M.

„Slovenski pravnik“ izhaja 15. dne vsakega meseca in ga dobivajo člani društva „Pravnika“ brezplačno; za nečlane pa velja za vse leto 10 K, za pol leta 5 K.

Uredništvo in upravnštvo je v Ljubljani, Miklošičeva cesta št. 24 oz. 22.

Dr. Ed. Volčič v Novem mestu (Kranjsko)

je za društvo „Pravnik“ v Ljubljani uredil ter se dobivajo pri knjigotržcih naslednje pravne knjige:

a) knjige slovenske:

Civilnopravdni zakoni (IV. zvezek „Pravnikove zbirke“) z obširnim slovenskim in hrvatskim stvarnim kazalom, z odvetniškima tarifoma l. 1897. in 1909 ter z dopolnilom za l. 1906—1910 krog 1000 strani, vez. à K 8.—.

Dopolnilo Civilnopravnim zakonom za leta 1906 do 1910 K 1:20.

Odvetniški tarifi od 11. dec. 1897 in 3. junija 1909, določila o rabi slovenskega in hrvat. jezika pred sodišči, sodne pristojbine, broš. à K 1:80.

Nova odvetniška tarifa od 3. junija 1909 s alfab. stvarnim kazalom K —80.

Nova odvetniška tarifa v obliki stenskega plakata K —80.

Zakoni o javnih knjigah, (V. zv. Pravnikove zbirke), I. in II. del, vez. à K 6.—.

Zakoni o javnih knjigah, I. del, vez. à K 3:20.

Zakoni o javnih knjigah, II. del, vez. à K 3:20.

Tabela o zemljiškoknjižni kolokovnici K —60.

Zakon o dovoljevanju poti za silo, s pojasnili à K —40.

Pristojbinske olajšave ob konverziji hipoteknih terjatev, à K —80.

Predpisi o razdelbi in ureditvi ter o zložbi zemljišč, à K 2.—.

Predpisi o obrambi poljščine, à K —80.

Kazenska določila iz teh predpisov, à K —20.

Zakoni o nespornem sodstvu (VI. zvezek Pravnikove zbirke), 44 tisk. pol, vez. à 7 K. —

Posebej se iz te knjige dobivajo broširani: Sodni depoziti, K 1:60; Predpisi o notarskih pristojbinah in zapovedanih not. spisih, K —80; Pristojbine o zapuščinah, K —80; Županstvom izročena opravila sodišč, K —40.

b) knjige hrvatske:

Zakoni o javnim knjigama I. dio (A), vez. à K 3:60.

Zakoni o javnim knjigama I. dio sa II. dijelom (slovenski), ukupno vezano à K 6.—.

Zakon o dozvoljavanju prijekih puteva, sa tumačem, à K —40.

Tabela o zemljišničkoj biljegovini, à K —80.

Društvo „Pravnik“ v Ljubljani izdaja mesečnik „Slovenski Pravnik“, v katerem so slovenski in hrvatski članki pravne vsebine; list stane 10 K na leto.

Isto društvo je izdalo še naslednje pravne knjige:

Kazenski zakon (I. zv. Prav. zb.), uredil dr. J. Kavčič, vez. K 5:60.

Kazenskopravni red (II. zv. Prav. zb.) dr. J. Kavčič, vez. K 6.—.

Izvršilni red (ovršni postupnik) (III. zvez. Prav. zb.), uredil Iv. Kavčnik, K 7.—.

Državni osnovni zakoni in drugi ustavni in upravni zakoni, uredil Štefan Lapajne, vez. 6 K (VII. zv. Pravnikove zbirke).

Ako ni dogovorjeno drugače, se pošiljajo knjige s pošto proti poštnemu povzetju, tako da se k navedenim cenam priračunijo le resnični in poštni izdatki; pri naročilih do 2 K je najceneje, ako se pošlje naprej kupnina in 10 h poštne v gotovini ali v poštnih znamkah.